

Profesións na Pontevedra de 1835

Lino J. Pazos

Seguindo a estela deixada pola magnífica exposición que titularon “*Xente de oficio: traballos e ocupacións tradicionais*”, levada a cabo pola Asociación Sociocultural de Lérez (Cedofeita), na Casa de Cultura, desta parroquia entre os días 4 e 7 de agosto do 2023, na que puideron verse (eu en diferido xa que neses días atopábame navegando no Golfo Ártabro) documentos e fotografías dos oficios que desempeñaban boa parte dos seus veciños, animeime a traer ás páxinas desta revista un breve estudo sobre as profesións ou traballos no noso concello, levado a cabo sobre documentos custodiados no Arquivo Histórico Provincial de Pontevedra, (Concello. Legajo 9, 7), baixo a denominación “*Expediente del Subsidio Industrial del año de 1835*”, asinado por Ruperto Mateo de Roda¹.

O documento divide aos contribuíntes en oito clases, e un apartado que definen como “*Clases sueltas*”.

Na primeira clase figuran dous nomes, Antonio de Castro, veciño de Sta. María de Mourente, propietario dunha fábrica de curtidos situada na mesma parroquia, e Jacinto García do mesmo lugar, que se dedica a “*tráficos diversos*”.

Na segunda e na terceira clase non figura ningún veciño.

Na cuarta, atopamos outras dúas persoas, Francisco Antonio Portela, avogado, e José García, veciño de San Salvador de Lérez, “*Maestro de Arquitectura*”.

Na quinta clase aparecen outros tres contribuíntes, Miguel de Noboa, e Francisco, e Antonio Cousiño, de Santa Cristina de Cobres e Santa María de Tourón, respectivamente, dos que descoñecemos as súas profesións ou negocios.

O apartado seis está dedicado en primeiro termo a “*Tabernas*”, que dá moito de si...; as diferencias entre as que abren todo o ano, e as que, a modo de *furanchos*, o fan por tempadas, aínda que neste ano estudado non aparece ninguén.

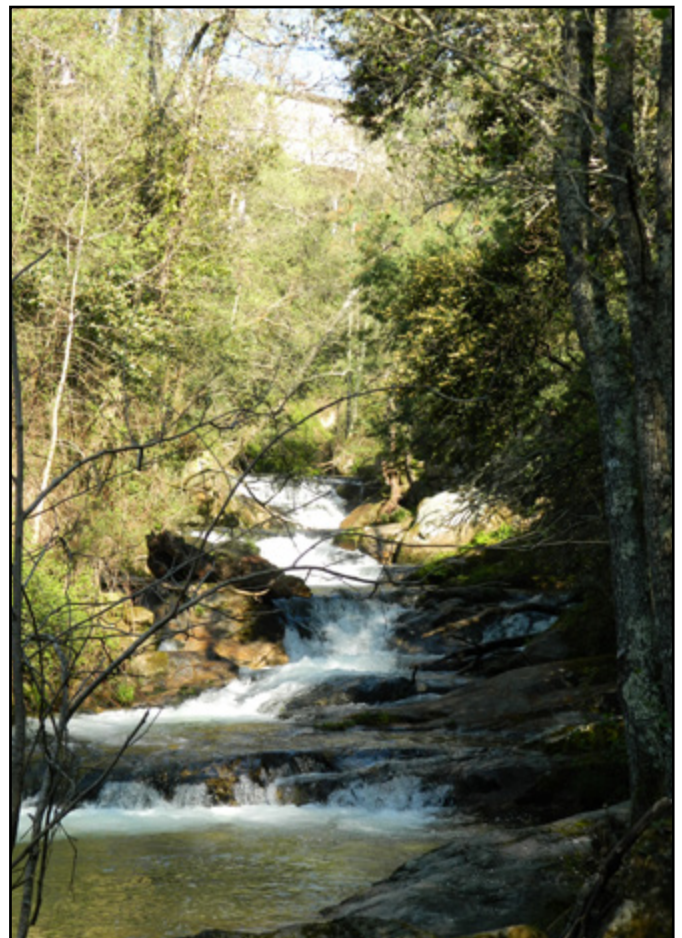
O primeiro da lista, Alberto Gómez, veciño de San Vicente de Cerponzóns, era “*tabernero de todo el año*”; tamén de Cerponzóns era Ana Mª González, que o mesmo que a súa competencia, abría os 365 días do ano.

Florencio Casal de Rey (Casalderrey) e Manuel Rodríguez, de San Pedro de Campañó, rexentaban nada menos que tres tabernas, posiblemente na mesma parroquia...

San Martín de Salcedo estaba ben servido, alí abrían as súas portas todo o ano sete negocios: Manuel Caramés, Antonio Cortegoso, Andrés de Couso, Domingo de Pintos, Domingo Antonio Rodríguez, Pedro de Lino, e Manuel Fernández.

En San Andrés de Lourizán, Manuel Bermúdez mantiña abertas dúas tabernas os doce meses do ano, mentres que en Santa María de Bora, Diego Cerviño, atendía os seus veciños en dous locais, e un máis, Diego de Pazos facíalle a competencia; os dous empresarios daban pousada aos camiñantes e “*traficaban*” en herba para o gando, como complemento á súa profesión.

En San Miguel de Marcón abrían as súas portas dúas baiucas todo o ano; unha, rexentada por Manuel Estévez, e a outra, atendida por Antonio Lusquiños.

O Couso move numerosos muíños no seu descenso cara ao Lérez

¹ Por certo, Mateo de Roda veciño de San Cristóbal de Briallos, Pontevedra, casado con María de Jesús Godoy, viuse inmerso nun preito pola “*nulidad o validación del testamento otorgado por D. Diego de Ribas Godoy*” que deu moito que falar.

Muíños en Couso

José dos Ríos, e Gregorio Collazo mantiñan abertas as súas tabernas na localidade de Santa Cristina dos Cobres, mentres que en Santa María de Tourón contentábanse os paisanos con acudir á taberna de Manuel Parcero.

O mesmo que en Tourón, había outros moitos lugares que soamente tiñan unha taberna, iso si, ben abastecidas de viños do país e ribeiro; en San Martín de Justanes, atendía o negocio Benito Martínez, en Santiago de Taboadela, Manuel Lorenzo, en San Pedro de Tomeza, Narciso Couto, en Santa Comba de Bértola, Juan González, en San Andrés de Figueirido, Miguel Cortés, e, en San Martín de Vilaboa, Domingo Antonio Regueira.

San Salvador de Lérez era unha parroquia ben fornecida en canto aos locais tabernarios, así, abrían as súas portas nada menos que cinco negocios do ramo, que na maioría dos casos tamén vendían comestibles e outros moitos produtos de primeira necesidade; tamén podemos engadir a estes apuntes que entre os empresarios figuran dúas mulleres, das poucas que atopamos nestes documentos custodiados no Arquivo Histórico Provincial de Pontevedra; tratábase de María dos Desamparados Villaverde, e María Francisca Javiera González, que atendían todo o ano os seus negocios. Os empresarios masculinos eran, Baltasar de Castro, que tiña a súa taberna na parroquia de Alba, Manuel Barros e José González.

A documentación consultada continúa debullando as profesións pontevedresas (do concello), pero destes apartados nada máis apañaremos as que se correspondan coa parroquia de Lérez, ou estean relacionados con ela, para non apremiar con datos aos lectores.

Así, no apartado número sete, onde contamos con innumerables oficios, como cirurxián, sangrador, comerciantes en diferentes produtos e comestibles, carpinteiros

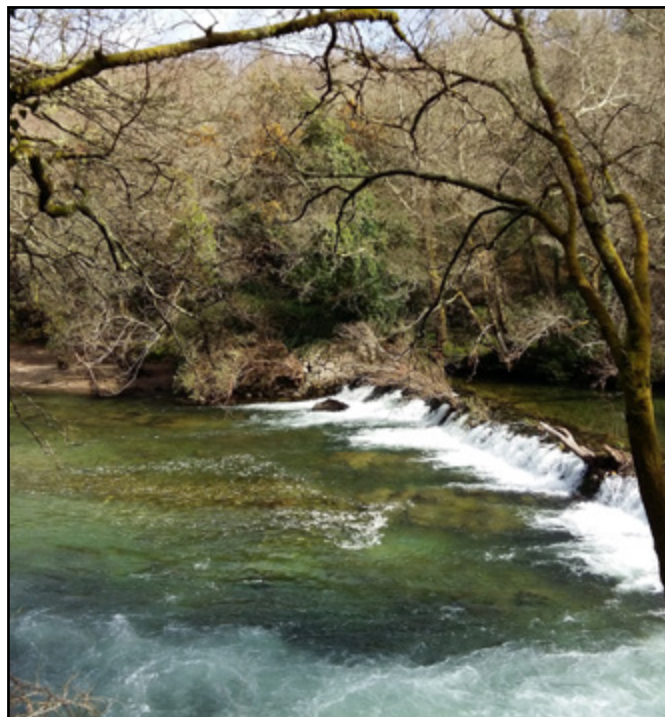
de ribeira, etc., atopamos como único contribuínte da bisbarra de Lérez a Pedro Fernández, tratante de carnes frescas.

Nas clases soltas figuran os propietarios arrendadores, actividade bastante deostada nestes momentos.

Polo aforamento de sendas casas na parroquia de Alba cotizan impostos Ramón Maravilla, de San Martín de Berducido, e, José Rey, de Santa María da Concepción de Jeve, e Manuel Solla, veciño do mesmo lugar por *“arriendo del noveno decimal de Lérez”*, así como José Antonio Paz, veciño de Pontevedra, *“por el arriendo de la Casa mayor”* (de Lérez).

En canto aos propietarios dos muíños de maquia establecidos na parroquia de Lérez e que funcionaron nese ano de 1835 (ano no que, por certo, levouse a cabo a desamortización de Mendizabal, que afectaría ás propiedades das ordes relixiosas, entre elas ao mosteiro de Lérez, e Pontevedra estreaba o título de cidade), figura tan só un enxeño muíneiro, propiedade precisamente do Mosteiro de San Salvador de Lérez, que contaba con tres rodas de moer, considerando, para recibir axuda do concello, unha soa *“por avenidas y reflujo del mar”* (enténdese avarías sufridas e días perdidos na moenda).

Narciso Barragáns, de Alba, tamén figura no listado, *“por unha rueda de molino con agua de represa”*, que soamente traballou seis meses, o mesmo que Julián Pérez, e Ramón de Tilbe.

O muíño do Manco, no Lérez